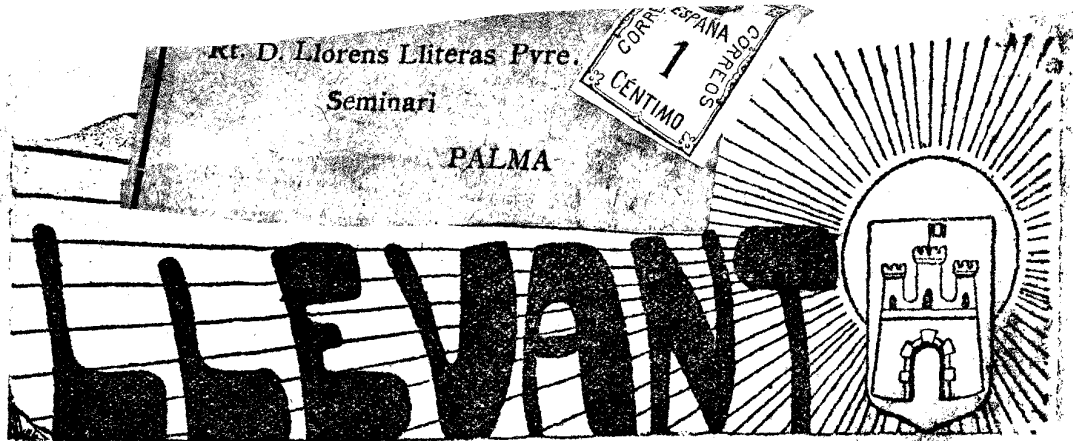

Artá Un trimestre	1'50
A l'ora any	7'00
Al Extranjer id.	10'00

Número solt
0'10 cts.

SETMANARI CATOLIC MALLORQUI

Artá 4 Novembre de 1922

PER DEU I PER MALLORCA

Redacció i Administració
Quatre Cantons, 3

LA BOMBA

Pot estar atxí conrent en Sánchez Guerra de la bomba que ha tirat demunt Barcelona, i que ha fet saltar a dos generals: l'un Governador i l'altre Quefe superior de Policia. Tots els de la banda liberal l'aplaudeixen sense reserva, alabant la seva decisió com un acte de justícia democràtica. De modo que'l President del Consell de Ministres que va cercant temps h'als medis de anar continuant en el poder amb reforços dels afius, com els ciervistas, ara pot esperar dels de la esquerra un crèdit de benevolencia, com acte de gratitut per haver salvaguardat els furs i els principis de la democracia.

Pero'l Comte de Romanones, que sol tenir acudits de sinceritat, ha dit que li semblava que'ls liberals van massa depressa en exteriorisar la seva alegría i «regocijo» per l'acte del Sr. Sanchez Guerra. I te molta rahó'l Comte. Cadesquí pot pensar com vulga i judicar a son gust de la actuació del Martinez Anido i del Arle-

gui, pero ningú podrá negar que «s'hau jugat la pell que és lo que més estima l'homo», com ha dit en Paig i Cadafalch.

I precisament en ocasió d'un perill pròxim de pérdrer-la a la pell, és quant ha caigut damunt de la seva gestió i del seu bon nom la bomba ministerial, amb les agravats de no entrevenir-hi per res el Ministre de la Governació, ni d'haver consultat el cas als altres consellers de la Corona. Sempre l'hem tingut an En Sanchez Guerra per un impulsiu, i fins creim que l'apartament den Maura se pot explicar per la por de rebre les espurnes del mal geni del cordobés, com les va rebre en ple Parlament Don Joan La Cierva. Així i tot, creim que'l President del Consell ha tingut un mal quart d'hora, destituint a «raja-ta-blas» a dos generals que en sos respectius càrrecs havien treballat amb zel i perseverancia, zel, que ni se'n fa menció en el Decret del «cese».

Noltres pensem sobre aqueixa qüestió lo que pensa en Romanones i lo que n'ha dit en

Cambó; que'ls liberals i teta la esquerra, tot aplaudint com un acte altament democràtic lo den Sanchez Guerra, proven que l'apassionament quel'se domina, no'ls deixa conéixe la realitat de lo que passa a Barcelona. A la gent «d'El Sol» i dels altres diaris que piquen de mans ara per la destitució de dos homos a qui Barcelona deu una tréva de tranquil·litat, no'ls desitjam sino que puguen experimentar en la capital del Reine les delicies del terrorisme barcelonés. A les hores potser entendrán la significació de lo que ha dit en Martinez Anido, que'l Sr. Sanchez Guerra, qui en un sol dia, preguntá sis vegades sobre l'estat den Angel Pestanya, agredit a Manresa, mai s'ha dignat preguntar per l'estat dels individus de policia i de ciutadans morts i ferits per les bandes anarquistes. Fins ara, Barcelona ha estatada «l'anima vilis» dels procediments terroristes; ara veurém que ferán les noves autoritats governatives de la provincia, si han de mourer-se i obrar al «dictado» den Sanchez Guerra, o del qualsevol

altre president de Consell de Ministres. Els que tenim una mica de memòria, ja sabem com ho han fet alguns governadors que volien representar lo que ara cacaretjen els lliberals: l'esperit civilista i constitucional.

J. C.

ETIOLOGÍA DE LA FIEBRE TIFÓIDEA

EL FACTOR HUMANO

(Continuación)

Las investigaciones de un gran número de bacteriólogos han descubierto la presencia de los bacilos tíficos en individuos curados de fiebre tifóidea. En el estudio epidermiológico de esta enfermedad el primer problema que se presenta es el del origen del agente infectante. No es posible definir las reglas exactas de su profilaxis, mas que a condición de saber de donde viene el bacilo. Es, pues, necesario hacer un estudio detenido de los sujetos sanos que llevan consigo inconscientemente el bacilo patógeno, propagándolo a su alrededor, y siendo de este modo peligrosos agentes de su transmisión; estos sujetos son los llamados portadores de bacilos.

Kelsch, opinaba que la reviviscencia de las epidemias o su explosión, en apariencia espontánea, era debida al microbio latente, puesto que el hombre sano puede conservar en su organismo el germen patógeno que se desarrollaría de repente con motivo de la causa que le favoreciese. Leimoin dejó que encontró igualmente el bacilo en las deposiciones de algunos enfermos no atacados de fiebre tifóidea, en particular de tuberculosos.

Del mismo modo que las deposiciones del tífico son el factor de contagio mas importante de la enfermedad, tambien las del portador de gérmenes son causa eficiente de fiebre tifóidea, siempre que se pongan en contacto directo o indirecto con el individuo sano.

Así se explican ciertas epidemias rebeldes, mas particularmente en los pueblos; esto mismo puede ocurrir en las familias y en tiempo de guerra en los campamentos, a pesar del aislamiento precoz y de la desinfección de los excretos y de las ropas, y a pesar tambien de la esterilización del agua de bebida.

No hay duda que la propagación de bacilo puede hacerse tambien por las personas afectas de formas ambulatorias, frustradas o atípicas de la fiebre tifóidea acerca de las cuales no se toman precauciones. Los convalescientes y los individuos curados de mucho tiempo atrás, que sean bacilíferos, toman parte en la propagación del bacilo. El número de niños bacilíferos es mucho mas restringido que el de adultos. Pero se ha dicho tambien que puede haber individuos que alberguen el bacilo sin haber padecido fiebre tifóidea; en esos casos es indudable que lo ocurrido es que hubiera padecido una infección que habrá pasado desapercibida por lo ligera; se ha comprobado que estos bacilíferos, se hallan entre personas que han estado en contacto con tíficos, enfermos, médicos, etc. y en general toda persona que les haya prestado cuidados de cualquier género; estos portadores son numerosos en tiempo de epidemias.

Bien claro se ve que el papel de los bacilíferos es sumamente importante en la propagación de la fiebre tifóidea; los modos de contagio son semejantes en todo a los de los enfermos, sin embargo conviene hacer una distinción importante entre los primeros y los segundos. Los enfermos aislados y obligados a permanecer en la cama, no pueden transmitir a lo lejos el germen morboso; pueden contagiar directamente a las personas que les rodean, pero la dispersión del germen a distancia sigue la suerte de las deyecciones; los verdaderos vehículos son las prendas de uso personal del enfermo. Por el contrario, el portador de gérmenes no está obligado a permanecer quieto por la enfermedad, sino que puede trasladarse de un punto a otro y de este modo dispersar el bacilo a distancia; además, a los enfermos se les vigila con mayor atención y se toman ciertas precauciones y medidas de desinfección especiales, mientras que los portadores de gérmenes pasan inadvertidos.

En el extranjero, sobre todo, se han publicado numerosas relaciones de epidemias debidas a portadores en escuelas, manicomios, etc.

El peligro eventual que constituyen los bacilíferos, ha preocupado en todas partes a los poderes públicos. Este problema ha sido estudiado en Francia por el servicio de sanidad del ejército, en Inglaterra, Alemania, Rusia, Bélgica y Estados- Unidos pero, facilmente se comprende que esta profilaxis especial, choca en la práctica con grandes dificultades,

El peligro de contagio, es grande, sobre todo para la familia y las personas que viven en contacto con el bacilífero; la vida en común, conduce pronto o tarde a la transmisión mediata o inmediata del bacilo a los sujetos receptivos; el contagio se verifica tanto mas facilmente cuanto mas descuidadas están las reglas de la higiene, es, pues, en las familias pobres, en las casas de obreros y en los pueblos donde el contagio por los portadores tiene mas probabilidades de realización.

Transmisión directa del bacilo tífico.—Después de haber estudiado por donde viene el bacilo, es necesario conocer por donde va.

Una vez fuera del enfermo y del portador de gérmenes, el bacilo tífico, sigue la suerte de los excretos, ejerciendo su poder infectante, cuando se ponga en contacto con el sujeto receptivo.

La penetración del bacilo en el organismo no tiene nada de misterioso; la hipótesis antigua de los miasmas, ha sido sustituida por la noción del contagio directo o indirecto del agente patógeno.

El germen casi siempre invade el organismo por la vía digestiva, y se localiza en esta.

El modo de transmisión mas sencillo es el contagio directo, en el que el bacilo es transmitido la mayoría de las veces sin ningún intermediario, a las personas próximas, a la familia, médicos, enfermos, etc. Las precauciones higiénicas insuficientes, la falta de limpieza, y la no desinfección de las deyecciones y de las ropas del enfermo explican claramente, la difusión del germen. El contagio directo se verifica, sobre todo, con motivo de los cuidados que hay que prestar al enfermo en el momento de la defecación y de la

micción, al cambiarle de ropa, al bañarle; otro tanto sucede cuando se le da de beber, cuando se le limpia la boca, los dientes etc.

Casi siempre la base del contagio directo es la suciedad; cualquiera que sea el origen del contagio, las manos son los receptores y los agentes transmisores del bacilo, manchados por materias fecales, por gotitas de orinavómitos, exputos, etc. llevan a la boca fácilmente el bacilo tífico; teniendo esto en cuenta, se ha dicho, y con razón que cualquiera que sea el origen de la fiebre tifóidea de contagio directo es la enfermedad de los manos sucias.

El bacilo diftérico, el meningococ, cuando existen en portadores tienen su localización en las fosas nasales, la faringe nasal, la cavidad bucal; estos portadores son contagiosos porque proyectan a la atmósfera por medio de la tos, los estornudos, la risa etc. por consiguiente la infección se realiza por inhalación de una manera frecuente y fácil; no sucede lo mismo al bacilo tífico: éste en lugar de estar en comunicación directa y fácil con el aire exterior, se encuentra oculto en la vesícula biliar, intestino, vejiga intermitente, mezclado con las materias fecales y la orina; resulta, pues que encuentra condiciones menos propicias para su desarrollo y por lo tanto para que la infección se desarrolle y propague.

De todo lo dicho se desprende que el contagio de la fiebre tifóidea está limitado por condiciones bien definidas, no pudiendo realizarse más que por partículas de materia fecal o de orina depositada en los alimentos por las manos sucias y siendo los más peligrosos los que ejercen profesiones que les obligan a manipular alimentos, y analizando las observaciones de contagio tífico, se sorprende uno de ver el número llevado de casos que concierne a cocineros, lavanderas, etc. y es por tanto cerca de esta clase de individuos sobre los que hay que ejercer una estrecha vigilancia; es claro que este modo de contagio supone un defecto de limpieza absoluta y relativa de las manos.

R. B. S.

Artá-30 X-1922

(Continuará)

UN OBLIT

Quan construïren la nova estació del tren, an el meu poble, s'oblidaren de fer-hi l'escala. L'edifici estava ja acabat i a algú se li va ocórrer demanar per on es pujava a dalt. Llavors s'adonaren de l'oblit i engiponaren una escala dreta i esquifida, en un recó de la sala del telégraf.

Cosa semblant ha succeït a León, on hi ha una *Granja o Estación de Agricultura general* en la qual tingueren, també, un petit oblit: es descuidaren de fer la Granja. És l'única cosa que hi falta. En totes les altres coses pensaren, i, sobretot, en la nòmina, que és completa. Des de l'any 1910 es llegeix en el presupost de l'Estat. «Un ingeniero-director, un ingeniero-ayudante, un maestro-mecánico, un capataz de cultivos, un mozo de Laboratorio, un guarda». Aquestes places, els sous de les quals puguen a divuit mil pessetes, es cobriren amb persones de carn i ossos, amb noms i cognoms. I pensant, segurament, que amb aquell personal no n'hi hauria prou, hi afegiren, encara «un temporero».

Tot aquest personal fa més de deu anys que està esperant que es construeixi la Granja on poder prestar llurs serveis.

Si anau an aquella població, qualsevol vos explicarà l'exemplar història d'aquella *Granja fantasma*. L'any 1910 l'Estat acordà la seva creació, mitjançant que la Diputació cedís els terrenos necessaris, i totseguit es nomenà el personal. La Diputació complí el seu compromís, gastant-s'hi una vintena de milers de duros, es féu el projecte i començaren els estudis i els informes. El primer informant, que era l'enginyer-director de l'Estació no trobà bé els terrenys... i d'aquí ja no s'ha passat. Campanyes, reclamacions, promeses... de tot hi ha hagut. Però la Granja no es construeix, i, per tant, no funciona, mentre tot el personal va esperant—assegut!—i cobrant el sou.

Quan jo era nin havia vist una comèdia en la qual s'hi representava un atlot gandul del qual a ca seva no en podien fer res. Començava estudis i totseguit havia de deixar-los; anava provant oficis i no en seguia cap. L'un no li provava, l'altre no li agradava, pel de més enllà no hi sentia vocació... A l'últim, un dia el seu pare l'agafà i l'

obligà a qué decidís d'una vegada l'ofici que volia fer. S'atlot respongué, tot seriós: «Vull ser caperutxa, dels qui van a la processó del Dijous Sant».

El nin havia trobat que l'ofici ideal era aquell, perquè només hauria de treballar un dia l'any. Avui ja no faria cap illusió l'ofici de caperutxa; trobaria que encara ha de treballar massa. Avui voldria ser empleat de la Granja de León. O de qualsevol altra de les institucions semblants que té l'Estat espanyol.

J. Vallés i Pujals

Nota agrícola

De una agradable notícia hem de donar comte avui an els nostres llegidors. L'octubre és més d'emocions. Per a Tots-Sants és la data en la qual acaben els arrendaments de les terres reguivoles i els nostres pagesos s'han acostumats a fer els pagaments de les rendes, amb les lliuriols dels porcs, per això es, que és el més de nirviosidats, perquè tots procuren alcansar el major preu del mercat.

Enguany ha succeït al revés dels altres anys. En aquesta època, passava allò de «parar la cama» an els qui tenien porcs venals i necessitaven treure-los per pagar les obligacions, o dit en altres termes, se consumaven unsens fi de llitrocinis, per gent qui mai ha sabut fer us de les balances, per tractar amb el germà proïsme.

De resultes d'això el mercat dels porcs no duia una marxa regular i l'agricultor escalivat, enguany no ha jugat amb dalit en l'engreixament i a l'hora del consum, nos hem trobat que els porcs grassos no basten per el de Mallorca.

Hi ha una altra causa important, i és la gran mortandat que hi hagué de porcs magres dels destinats al engreix, sobre tot per l'interior de l'illa.

Vat-aquí el perquè, de cop i sense que els interessats l'esperassin s'ha presentada aquesta puja, que afavorirà bastant a la nostra comarca, ja que, al manco la segona causa, no va esser extensiva, i sols se registraren algunes morts aïllades. El preu actual és de 20 i 21 pts.

Aprofitant el bon temps tot-hom sembla i enguany hem de notar també un avenç en els nostros rutinaris sistemes de cultiu. S'han comprades moltes arades de pala i l'ús dels adobs minerals, especialment del superfosfat de calç, ha augmentat d'una manera notable.

A la premsa de Ciutat hem vist amb la natural satisfacció que el servei agrícola de l'Estat ha senyalat Artá per donar una conferencia sobre la poda de l'olivera.

Suposam que aixó, és projecte del nostro amic Sr. Mestres qui tant se preocupa del avenç agrícola de Mallorca; i no cal dir, que per la mostra que tenim del seu treball a Felanitx, si ell empen una campanya per el millorament dels nostros oliverars, casi tenim la seguredat del éxit, que «del treball ne surt el profit».

Pagés

De re política

Divenres de la setmana passada a les onze del matí hi hagué a La Sala una reunió de prohoms de la política artanenca. És aquest un fet que davem haver de comentar.

La primera impressió que nos feu la convocatorià fou de un calfret, precisament per lo inesperat i misteriós del fet. Tot pareixia encalmat dins el llac de la política artanenca, sense la més petita turbulencia. Tot semblava en pau i així com així se diu que D. Pere Morell convoca aquesta reunió a La Sala. ¡I ja ho crec qu'aixó doná lloc a cabilacions i comentaris de tota casta!

Se deia que D. Pere Morell volia fer un comité de personal jove que dirigís els afers de l'administració comunal i pensavem ¿será aixó el prelude d'una nova retirada del cap de les dretes? Se deixarà aixó en mans de quatre joves inexperts que al cap d'alguns mesos se tirarán els trastos pel cap, i el poble en pagarà els plats romputs, com ha socceït en altres ocasions? Surtirán altre pic, com els bolets en les garrigues després de les primeres aigues, un esclat de quefes qu'al cap i a la

fi tots manin i ningú obeesca, acabant per no entendre-se i oferir novament l'espectacle de cine gratis en les sessions del Ajuntament com socceït en temps prop passat? ¿An a qué venia aquesta remoguda tan inesperada de les aigues del llac? Mes, la reunió se feu. Mos semblava veure unes boires negroses que pujaven cel amunt arribant a convertir-se en nigulats negrens que anaven a encreuar-se i pensarem: ¡Adeu! Si aquests niguls qu'apareixen demunt la Sala se posen en creu, ja nos podem abrigar, aigo o tempestat segura.

Peró, gracies a Deu, no va passar res. Per estar en creu necessitava pujar una altre boira i an aqueixa no la vegerem. Fos descuit en cunvidarla, o poca gana d'assistir-hi no hi acudiren certs elements polítics d'ideals, joves de pensament fixo que fita sempre en l'altura, que no se mou més que per altes idealitats, i... está clar no contant amb aquests elements, tot havia d'anar com una basse d'oli. De no assistir-hi ells, qui tenen per costum en totes les questions exposar la seua manera de pensar. els demés, no se vorfen empesos a exposar son criteri totalment oposat... per tenir-ne qualqún; i així la pau havia d'esser absoluta, com així fou.

Ja no hi hagué ningú dels qui en els cap de cantons, en tertulia, o devora la xemeneia de casseva pensaven diferent que'l cap polític, que al entrar a la reunió no hagués deixat (per descuit) els seus... ideals, i tot acabá a la bona de Deu.

Tots, conformes en lo fet i per fer, han depositada novament la confiança en el cap de les dretes D. Pere Morell perque ell, previa consulta a qui li sembli resolga les questions lo més be possible pel be d'Artá. Gracies a Deu. ¡De quin pes mos hem alliberats!

¡Aidón.

ELS CANS

Haviem estat alguns anys, i è, molt bè; i ro sé si e tirá bé dir, que gracies a que els cans mossegaven.....Lo

cert es, però, qu'els qui com jo consideren que s'ha de evitar, tot lo evitable estavem bé, perque puriem anar tranquils per els carrers, deixar les cases ubertes, deixar que els infants se trasladassin d'un punt a altre, sense por de que una imprudencia d'aquests animals mos molestás, o robás o fes plorar les tenres criatures.

Fa una temporada que aquells ordres tan ben donades (que els cans les sufresquin sos amos) han acabada la seua eficacia, lo qual es molt de lamentar per quant son moltíssims els artanencs que no comprenen per quin motiu els altres animals, de molt mes profit que els cans, hajin de sufrir ordres més riguroses.

Per el bon nom d'Artá convendria se tornás fer efectiva aque'la disposició, que cada ú sufresqui lo seu i s'acabi el privilegi de que gosen animals tan enfitosos.

B. Pa.

Fregó

Dissapte a vespre feren una crida, diguent que per segona vegada se privava de cantar o fer alborot pels carrers ni en sa nit ni de dia baix les penes que marca la llei.

Sabem que obeia aqueixa crida, a que durant la vetlada i a altes hores de la nit hi havia fadrinots que se passetjaven cantant cançons indecents i altres fent alborot i tocant instruments mentres tot-hom descansa mo'estaven el vezindari.

Per tot aixó donam al batle l'enhorabona i l'aplaudirem també si an els reincidents les pega coica cop... de bossa.

Per altra part li aplaudim el tolerar, com veim que ho fa, que l'estol de cullidores i cullidors d'ol va seguesquin la antiga costum d'entrar tots plegats i recorre la vila al arribar de la feina, tot cantant les típiques tonades dels nostros avis.

¡Llástima però, que ja hi mesclan coica cuplet d'aquells verdosos qui tant poc diuen en boca d'aquests ignocents!

Aquest periodíc está subjecte a censura esglesíastica.

De Son Servera

«Si s'enveja fos tinya tothom duria barret» La setmana passada verem que els gabellins resenyaren una excursió al Santuari de Ntra. Sra. de Lluch, i jo pensava fa un moment si faria igual qu'ells puis n'acabam de realitzar una, que a pesar de ser més curta que la seva, volem extractar-la perquè la publiqui LLEVANT amb el qual esteim íntimament familiaritzats.

La pactarem dilluns dia 23 d'Octubre dins la casa núm. del carrer X. Erem una vetllada composta de nou persones i una d'elles tregué a rotlo s'idea de fer una excursió a Cala-Ratjada. ¡Ben pensat, ben pensat, exclamarem tots a una. ¡Ja está dit! Scnyalam el 29 d'Octubre per fetxa de la realització i ja som partits a fer preparatius i a enrengar la cosa.

Ve el dissapte, mos posam novament tots d'acord i al ondemá ben demati empenem camí amb direcció a Artá. An aqueixa vila saludam el Sr. Rector Rubí, el Dtor. de LLEVANT Sr. Ferrer i varies persones més. El firmant de la present resenya tengué necessitat de passar per ca la seva padrina i fonc causa qu'els altres excursionistes l'haguessin d'esperar una bona estona. Deixam Artá i ja som partits cap a Capdepera duguent un'altre persona (quin nom no publicam per por d'ofendre la seva modestia. Lo mateix de les altres) due s'agregá a noltros dins Artá. Pel camí cantarem molt, però molt. Feia una diada plouera, el cel ben ennigulat i qualche gotina quant partiem de Artá.

Per aixó cantaven cada punt "Sol solet,, Llevors "L'Emigrant,, "La Pilarica,, "La nia de colores,, i d'altres. Amb aixó arribam a Capdepera, no trobarem ningú allá on havíem de deixar els carros i tenguérem qu'anar a n'el punt ont eren els que cercavem. Aquests no sabien res. Les vengué molt denou. Mos proporcionaren col·locació per les bisties i carros, i poc despres mos obsequiaren amb un diná d'aquells superiors. Dinarem a diferents parts (uns a un lloc i els altres a un altre). Tan prest com haguérem dinat mos n'anarem a Cala-Ratjada amb carros dels nostros benivolguts companys gabellins Climent Terrasa i Juan Moll. Eren les 2 i mitja quant arriba-

rem al dit punt. Visitarem les principals cases d'allá i en la de D. Juan March ferem gran especial detenció, embadalits veient els seus magnífics interiors. L'acompanyant feu toca el gramofón de dit senyor, i mos despedirem molt agraits d'ell. Seguidament visitarem el Convent de les Monjes i pocs moments despres ja estavem en camí regrassant a Capdepera, esent ja les 4 i mitja del capvespre.

Tot-duna enganxarem i cap al nostro poble manca gent. Agraiem al nostros amics l'aculliment qu'ens dispensaren i desde aqueixes columnes les reiteram l'agraïment més viu i sincer.

Pasarem el camí alegrement, cantant com en l'anada. A Artá deixarem l'excursionista artanenca que'ns acompanyá, i el preocupat Blom s'hagué d'aturar novament a ca sa padrina mentre els altres l'esperaven impacients a la sortida d'Artá.

Ja esteim en marcha altre pic. Feia qualche gota. Atropellam les bisties i a les set i mitja del vespre estam de regrés.

Mos despedim i cadescu cap a casa, va, molt satisfets del resultat de tal passetjada. ¡I que'n fetxa no llunyana en poguem fer una altre de més llarga!

Blom.

— — —

DESGRACIA.—La máquina de aserrar enganchá el dit mitg de la ma dreta al seu propietari D. Pere (a) Mal, ocasionantli una ferida important, de la qual gracies a Deu va millorant, de lo que verament mos n'alegram.

Corresponsal.

RELLIGIOSES

En l'Iglesia parroquial dilluns, dimarts i dimecres s'hi celebraren les solemnes Coranta-Hores que cada any hi tenen lloc per la deixa de D.ª Elisabet Blanes Tolosa, al cel sia. Predicá el Triduo el Rt. D. Juan Ginard C. O. sobre el Purgatori i el darrer vespre predicá el Rt. Sr. Rector de la nostra vila.

Demá a la mateixa Parroquia i a l'hora de costum s'hi ferá la comunió general dels associats del Cor de Jesús.

Crónica

METEOROLOGIA.—Durant la present setmana ha fet el temps variable propi de la tardor. El diumenge semblava que s'havía estirat, però al hora-baixa se mogué una forta ventada que dura tot el dilluns. Els demés dies ha alternat el bon temps amb petites pluges i humitats.

ESTAT SANITARI.—Segueix la ratxa de les bones sanitats. Encara que hi ha com sempre colca gástrica i fins colca dengue fort, son pocs i cap de gravetat. No hi ha morts.

DESGRACIA.—Dimarts el ninet petit d'en Bernat de Sa Droguería tengué la mala sort de posar el dit dins la boca d'una máquina de capolar porc mentre rodaven i se li enganxá un dit deixant-li tant mal parat que fou precis amputar-li Sentim sa desgracia.

RETORN.—Despès de passar la temporadeta en la nostra vila s'entornaren cap a Palma les nobles families de D.ª Teresa Valiente i D. Josep Q. Zaforteza primer i ara darrerament la de D. Lluís Despuig i de D. Rafel Blanes Tolosa.

CAMINERS.—A consecuencia de les pluges abundantíssimes que caiguéren la passada quinzena, se feren algunes esportellades importants en la ciquia de la vila devora la carretera de Capdepera, veient-se obligats els caminers a suspendre les obres que hi feien.

—Ara tota la brigada dels mateixos amb la prestació personal se dediquen a compondre el pis dels carrers de la vila.

SECCIÓ AMENA I HUMORÍSTICA

RONDAYA

A n'és meu nin

Diu qu'aixó era,
diu que no era;
bon viatge fasse
la cadenera.

Está una gabia,
de vert piutada
d'un clau penjada
a sa parèt;
i a dins sa gabia
canta i s'espluga,
voiteta i juga
un aucellet.

Un tros enfora,
per si llenega,
per ferne vega
si al cas caigués,
un moixot negre
just peil i ossos,
bada uns uys grossos
com a salès.

"Ay, diu amb rabia
i amb alegria,
si qualque dia
sa gabia cau!
No estarà encara
d'es clau despres
ja hauré fet presa;
miau miau, miau, miau!"

S'aucell s'assusta,
p'es moix se gira;
tan lluny el mira
que no te po,
és bec se torca;
estira una ala,
i amb molta gala
li canta aixó:

"Per més que'en miras
amb bona gana,
sa fam t'engana;
Aley! piu, piu!
Aquí no arribas
aquí no hi bastes;
a mi no'm tastes;
Aley! piu, piu!"

Es moix de rabia
tot s'escarrufa;

sa pell arrufa,
ses arpes treu;
alsa sa coua
vincla s'esquena,
bufant alena
i ta un, remeu!

D'es bot que pega
ses bigues toca;
com una roca
cap avall cau,
i freguent forces
de fam i rabia,
toma sa gabia
junt amb so clau.

D'els uys encesos
espires llansa,
no hi ha esperansa,
pobret aucell!
Prest unes arpes
te ferán trossos
carneta i ossos,
plomes i peil.

S'aucell tremola:
pensa en la vida;
cerca una eixeda
fuij a un recó.
Per sort li dona,
salvació certa,
sa porta uberta
d'es bevedó!

Amb sa caiguda
s'es esfondrada:
ell sa volada
pren per fugir,
i vola amb totes
ses forces seues;
"aletes meues,
treisme d'aquil!"

De cop s'atura,
darrera's gira;
es moix que'l mira
enfora veu...
Dalt una branca
ben alta's posa;
mentres reposa
canta amb gran veu:

"O moixot magre,
sa berenada
se'n és anada
per no tornar;
sa gabia't queda,

si aixó't consola
menja escayola
per berenar!"

Mentres que canta
i així bravetja,
una passetja
para un atlot:
ben prest enterra
s'aucell badaya,
i una riaya
sent d'es moixot.

Es mateix dia
quand fosquetjava,
un moix menjau
dins un ribell:
entre ses sobres
qu'assaboria
també hi havia
ossets d'aucell!;

Mentres qu'alegre
tal vega feya,
conten que deya
miulant ben fort:
"Si feres befa,
be l'has pagada;
se brevetjada
t'ha duif la mort".

"Sa sort se gira
no hi val sa manya;
es que avuy guanya
pert altre pic.
May es fer befa
tenguen per gracia,
de sa desgracia
d'un inimic".

Manuela de los Herreros de Bona

Palma

Dites i fetes

- A un regoneixement militar:
—I voste, quin motiu alega per no fer el servici?
—Jo? Que som curt de vista.
—Com es aré?
—Vosté veu aquell municipal qui está en el cap de cantó?
—Sí.
—Idó, jo no'l veig.

TIPOGRAFIA CATOLICA

— DE —

A. FERRER GINART

En aquesta impremta poden encarregar qualsevol treball d'impressió.

TARJETES DE VISITA I D'ANUNCI, RECORDATORIS, CARTES I SOBRES, FACTURES I TOTA CASTA DE TREBALLS TIPOGRÀFICS.

Especialitat en impresos per correus, mestres i carabiners segons els models oficials.

VENTES EN GROS

Podem servir a qualsevol heu demani els articles signients:

Paquets de 100 fulls de paper de cartes petit i gros, desde 1'50 pts. el paquet segons la classe.

Capses de sobres petits i grossos també desde 1'50 pts. el cent.

Botelles de tinta "Zama", desde 1'75 pts. segons la cabuda.

Botelles de tinta "Pelikan", desde 0'85 pts. una, també segons cabuda.

Lápis desde 0'45 pts. dotzena.

Plaquetes d'hule per dur en butxaca desde 0'15 pts, en amunt. En tenim de tota classe.

Manegs de ploma desde 0'40 pts. la dotzena. Classe alemana de id. a 6 pts. el cent i gruixats fins desde 1'50 pts. dua.

Plaquetes grosses d'escriure en les escoles, paper extra a 12 pts. el cent.

Plaquetes petites per id. a 7 pts. el cent.

DEMANAU QUALSEVOL CLASSE DE PAPERS, LLIBRES, I ARTICLES ESCOLARS I D'ESCRIPTORI.

VENTES AL DETALL

Podem oferir a la nostra clientela:

Diccionari enciclopédic Calleja a 15 pts.

id. id. Pal·las a 12 pts.

Conferencias del P. Wantrecht 0'40 pts. una

Novelas del Apostolado 2'00 pts. exemplar.

Los Galeotes 2'50 pts. exemplar.

Pequeñeces P. Coloma ed. lujo 6'00 pts. exemplar.

Almanac de les lletres 2'00 pts. exemplar.

Diez años crítica teatral 2 pts. exemplar.

Novelistas buenos y malos por el P. Ladrón de Guevara 3'50 pts. exemplar.

Mallorca Itineraria amb mapa de Mallorca 5 pts. exemplar.

Conferencias del P. Wantrecht 0'40 pts. una.

Lectura popular, Cuadernos de literats mallorquins 0'30 pts. un.

El modo de hacer fortuna 2'50 pts. una.

Piezas teatrales Galería Salesiana en un acto 0'50 pts. una.

Id. en dos o tres 0'75 pts. una.

Id. en quatre o més 1 pta. una.

Nobleza y Patriotismo, Zarzuela per nins,

Música Casa Salesiana 6 pts. una.

En una Escuela Rural per nines 4'50 pts. un.

SERVICIO DE CARRUAJES DE BARTOLOMÉ FLAQUER

(A) MANGOL

A todas las llegadas del Ferrocarril hay coche que parte directo para Cadepera y Calarratjada y de estos puntos sale otro para todas las salidas de tren.

Hay también coches disponibles para las Cuevas y viajes extraordinarios.

AGENCIA DE TRANSPORTES

Se sirven encargos para Palma y Estaciones intermedias.

PLASETA DE MARCHANDO.

GRANDES ALMACENES San José

D B

Vda. Ignacio Figuerola

HOY, COMO NADIE
detalla en precios, esta casa, todas las

GRANDES NOVEDADES

Unicos almacenes que tienen en grandes existencias

**TODO LO QUE SE REQUIERE PARA
VESTIR Y CALZAR**

y que venden más barato que nadie

Teléfono 217 | Precio fijo

ESTA CASA NO TIENE SUCURSALES

La Fonda Randa, de Esteva

Carré de Palma, 48—ARTA

S'ES OBERTA FA POC. TOT ES NOU
I LLAMPANT. SERVICI ESMERADISSIM

Prontitut

SEGUREDAT I ECONOMIA

¿Voleu estar ben servits?

EN JAUME PICO

(A) ROTCHET

ha posada una nova Agencia entre Artá i Palma.

Serveix amb prontitut i seguredat tota classe d'encàrregs.

Direcció a Palma: Harina 38 An es costat des Centro Farmacèntic.
Artá Figuerol 43.

Pasajes

Habana, Buenos Aires, Francia, y cualquier punto de América.

GRATUITAMENTE arreglo la documentación para poderse embarcar avisando con ocho horas de anticipación, por contar con personal activo e inteligente en el ramo.

Para informes: Bartolomé Roca, Hostales, n.º 87.

Los que deseen embarcarse de San Lorenzo, Son Servera, Capdepera o Artá pueden informarse en

ARTÁ

a GUILLERMO BUJOSA CAN GANANCI

Ensaïmades i panets

En lloc se troben millós que a la

PANADERIA Victoria

ES FORN NOU

D'EN

Miquel Roca Castell

A sa botiga hei trobaren sempre pans, panet,
galletes, bescuits, rollets, i tota casta de pasticeria

TAMBE SE SERVEIX A DOMICILI

Netedat, prontitut i economia

DESPAIG Carrer de Palma 3 bis. ARTÁ

¡ATENCIÓN!

Compra carros y carretones en cualquier estado se encuentren

Gabriel Carrió

PEDRA PLANA, 7 - ARTÁ

DISPONIBLE